

European Commission Hercule programme
International conference
'Fighting VAT Fraud in the Baltic Region -
Preventive, Legislative, and Investigative Side'

19-20 September 2006, Palanga

Šių metų rugsėjo 18–21 dienomis Palangoje vyko tarptautinė konferencija „Kova su PVM sukčiavimu Baltijos regione – teisinė bazė, prevencija ir tyrimai“.

Supažindiname su Europos kovos su sukčiavimu tarnybos, Didžiosios Britanijos mokesčių ir muitų tarnybos, Švedijos mokesčių tarnybos bei Latvijos ir Estijos finansų policijos atstovų atsakymais apie pridėtinės vertės mokesčio sukčiavimus, problematiką ir aktualijas.

Į klausimus atsako Europos kovos su sukčiavimu tarnybos B direktorato PVM skyriaus atstovas George-Peter Block.

Koks OLAF vaidmuo išaiškinant pridėtinės vertės mokesčio sukčiavimus?

OLAF yra Komisijos kovos su sukčiavimu tarnyba. Tarnyba teikia pagalbą valstybėms narėms. OLAF B direktorato PVM grupė koordinuoja valstybių narių institucijų veiklą, t.y. koordinuoja susitikimus, jei jos pageidauja, teikia informaciją tyrimo metu ir bendradarbiaudama su OLAF Magistratų skyriumi padeda parengti tarptautinio teisinio bendradarbiavimo prašymas baudžiamojo proceso metu.

Apibūdinkite bendras tendencijas visoje Europos Sąjungoje. Ar yra kokie nors pasikeitimai šioje srityje į Europos Sąjungą įstojus 10 naujų valstybės narių?

Po įstojimo jokių pokyčių neįvyko, išskyrus tai, kad į sukčiaujančias organizacijas patenka ir naujosios valstybės narės.

Kokiose ūkio srityje/sferose daugiausia sukčiaujama PVM? Ar tokius nusikaltimus galima lyginti regionais, valstybėmis ir pan.?

Bylose paprastai parodomi ypatingai didelė žala biudžetams dėl nesumokėto PVM. Galima žala daugiau nei 100 milijonų eurų vienoje byloje. Tuo pačiu būdu paveikiamos visos valstybės narės ir visi produktai. Gali būti, kad kai kurios valstybės narės daugiau bendradarbiauja ar daugiau investuoja į personalą ir įrangą, nei kitos.

Kokiomis bendromis priemonėmis Europos Sąjungos narės kovoja su pridėtinės vertės mokesčio pasisavinimu?

ES skatina glaudesnę ir intensyvesnę bendradarbiavimą tarp valstybių narių institucijų (žr. EB sutarties 280 str., reglamentą 1798/03 EB). Taikomos priemonės apima VIES (angl. VAT Information Exchange System) keitimąsi informacija ir paralelinį FISCALIS auditą. OLAF PVM grupės sukūrimas pabrėžia svarbą, kurią Komisija teikia kovai su sukčiavimu PVM srityje.

Į klausimus atsako Didžiosios Britanijos mokesčių ir muitų tarnybos Kovos su organizuotu nusikalstamumu (PVM) skyriaus pavaduotojas Rod Stone.

Kokia Didžiosios Britanijos patirtis atskleidžiant ir tiriant sukčiavimą PVM srityje?

Didžioji Britanija turi tinkamą visapusę rizikos ir žvalgybos tarnybą sukčiavimams PVM srityje identifikuoti. Yra nustatyti mechanizmai PVM laikymosi ir vykdymo direktoratų atitinkamų bylų, kurias tiria Baudžiamųjų tyrimų direktoratas, persiuntimui.

Kurios institucijos kovoja su šiais nusikaltimais jūsų šalyje? Kaip vyksta bendradarbiavimas?

Mokesčių sukčiavimo ir susiję pinigų plovimo pažeidimai yra išimtinė Didžiosios Britanijos Mokesčių ir muitinės tarnybos atsakomybė. Nors tiek Policijos tarnyba, tiek Sunkaus organizuoto nusikalstamumo agentūra (SOCA) turi kompetenciją atskirai tirti pinigų plovimą, tačiau jeigu vėliau nustatoma, kad pirminė nusikalstama veika apima mokesčių sukčiavimą, jos kreipiasi pagalbos į Mokesčių ir muitinės tarnybą.

Kokios, jūsų nuomone, yra bendros priemonės sukčiavimo PVM srityje bylų skaičiui sumažinti?

Mokesčių ir muitinės tarnyba pripažino fiktyvių įmonių, veikiančių Europos Bendrijų mastu, sukčiavimo išaiškinimą (angl. MTIC) savo pagrindiniu prioritetu. Ji sukūrė strategiją kovai su šiuo sukčiavimo būdu ir koordinuoja visų pagrindinių Direktoratų veiklą. Pastaruoju metu strategija buvo sustiprinta šiose pagrindinėse srityse:

- * sustiprinti patikrinimai PVM registracijoje, siekiant geriau identifikuoti apgaulingus ir tariamus pareiškimus;
- * perkelta beveik 600 papildomų pareigūnų tikrinti PVM grąžinimo paraiškas, gaunamas iš įmonių, įtariamų fiktyvia karuseliniu prekyba;
- * naudojama brūkšninio kodo nuskaitymo technologija, siekiant geriau identifikuoti ir atsekti prekes, susijusias su sukčiavimu;
- * stiprinamas tarptautinis bendradarbiavimas ir su ES valstybėmis narėmis, ir su ne ES šalimis;
- * padidinti specialistų išteklių, skirti baudžiamajam tyrimui;
- * įvestos įstatyminės priemonės, padedančios išaiškinti mokestinius nusikaltimus ir sustiprinti JK galias kovojant su karuseliniu sukčiavimu;
- * pateiktas JK prašymas Europos Komisijai dėl susitarimo įvesti naują apskaitos sistemą (angl. reverse charge) prekėms, dažniausiai naudojamiems sukčiavime.

Į klausimus atsako Švedijos mokesčių tarnybos PVM kontrolės ekspertas Torbjorn Larsson.

Trumpai pristatykite įgyvendinamą projektą. Kokie numatomi tikslai, priemonės? Kokie yra jau pasiekti rezultatai? Kokia patirtimi galėtumėte pasidalinti su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis?

MTIC projektas – tai nacionalinis projektas, kuris buvo pradėtas 2006 m. sausio 1 d. ir tęsis iki 2007 m. gruodžio 31 d.

Projekto tikslai:

- Apskaičiuoti PVM sumas, parastas Švedijoje dėl karuselinio PVM sukčiavimo.
- Apskaičiuoti bendras PVM sumas, prarastas dėl karuselinio PVM sukčiavimo, kuris susijęs su bendrovėmis, registruotomis PVM mokėtojais Švedijoje.
- Surasti sėkmingas strategijas kovai su įvairiomis karuselinio PVM sukčiavimo sritimis.
- Pasiūlyti kitas priemones, pvz., įstatymų pakeitimą, ateičiai.

Daugiausiai darbo ketina atlikti mokesčių auditas ir kur reikia, bendradarbiaudami su kitomis institucijomis, tokiomis kaip Nacionalinis ekonominių nusikaltimų biuras ir Muitinė.

Šiuo metu matome, kad Švedija dažnai naudojama karuseliniuose PVM sukčiavimuose, tapdama registracijos šalimi tarpinėms karuselėms įmonėms prekiaujančioms mobiliaisiais telefonais. Bendri šių kompanijų bruožai yra tie, kad jos turi banko sąskaitas šalyse, kuriose yra maži mokesčiai, kompanijų direktoriai negyvena Švedijoje ir prekės vargu ar kada pervežamos per Švediją.

Paaikinkite Švedijoje egzistuojančią teisinę sistemą, užkertančią kelią nusikaltimams PVM sukčiavimų srityje:

Prokuroras ir policijos institucijos Švedijoje

Nacionalinis ekonominių nusikaltimų biuras pilnai atsako už darbo su ekonominiiais nusikaltimais koordinavimą. Operatyvinis darbas atliekamas Švedijos didmiesčių regionuose; Stokholme, Gotenburge ir Malmo. Biure daugiausiai dirba prokurorai ir policijos pareigūnai. Kitose Švedijos dalyse su ekonominiiais nusikaltimais, o taip pat su kitomis nusikaltimų rūšimis kovoja generalinė prokuratūra ir policijos institucijos.

Švedijos mokesčių įstaiga

Mokesčių įstaigos personalas privalo pranešti apie įtariamus mokesčių sukčiavimus ir panašius pažeidimus atitinkamoms prokurorų įstaigoms, priklausomai nuo to, kurioje Švedijos vietoje įvyko pažeidimas.

Mokesčių įstaigoje, be biudžetinių skyrių, taip pat yra mokesčių sukčiavimo tyrimo skyriai.

Mokesčių įstaigoje yra Mokesčių sukčiavimo tyrimo skyriai, kurie atskirti nuo biudžetinių ir kitų Mokesčių įstaigos funkcijų.

Jų tyrėjai, daugiausiai buvę mokesčių auditoriai, atlieka mokesčių sukčiavimo tyrimus pagal prokuroro nurodymus.

Švedijos teismai

Švedijoje yra trys pagrindinės teismų rūšys:

1. Baudžiamieji pažeidimai, t.y. mokesčių sukčiavimai, patenka bendrosios kompetencijos teismų, kuriuos sudaro apylinkės teismai, apeliaciniai teismai ir aukščiausiasis teismas.
2. Sprendimai dėl mokesčių gali būti apskundžiami generaliniams administraciniam teismams, t.y. apygardos administraciniam teismams, apeliaciniam administraciniam teismams ir aukščiausiajam administraciniam teismui.
3. Specialūs teismai, kurie sprendžia ginčus specialiose srityse, pavyzdžiui, Darbo teismas ir Rinkos teismas.

Į klausimus atsako Estijos mokesčių ir muitinės valdybos darbuotojas Martin Tuulik ir Latvijos finansų policijos Informacijos departamento vadovas Maris Vitols.

Kokia atsakomybė numatyta už sukčiavimą PVM srityje?

Estijos atstovas M. Tuulik: Estijos Baudžiamojo kodekso 386 straipsnis „Neteisingas mokesčio apskaičiavimas“ (1) nustato, kad už neteisingą mokesčio apskaičiavimą ar klaidingos informacijos pateikimą mokesčio susigrąžinimo ar kitame mokesčių įstaigai pateiktame dokumente, dėl kurių sumokėta mokesčio suma mažesnė nei mokėtina pagal mokesčių įstatymą mokesčio suma, arba gražinama, kompensuojama arba atlyginama suma didesnė nei gražintina suma pagal įstatymą, jei pažeidėjui jau buvo paskirta bausmė už tą patį pažeidimą, arba kai dėl tokio pažeidimo nesumokėta

mokesčio suma, arba gražinama, atlyginama ar kompensuojama mokesčio suma be teisėto pagrindo lygi 500 000 kronų ar daugiau, baudžiama pinigine bauda arba laisvės atėmimu iki 3 metų.

(2) Juridinis asmuo, įvykdęs šį pažeidimą, baudžiamas pinigine bauda.

390 straipsnis „Trukdymas mokesčių įstaigos veiklai“

(1) nustato, kad už mokesčių gražinimo ar kitos informacijos nepateikimą iki reikiamos datos, neužsiregistravimą mokesčių įstaigoje, klastojimą su matavimo ar prevencine priemone, klaidingos informacijos pateikimą ar žinomų kaip neteisingų dokumentų pateikimą mokesčių įstaigai, reikalavimų, nustatytų prekių apskaitos tvarkymui, nesilaikymą, mokesčių įstaigos įsakymo nevykdymą arba trukdymą mokesčių įstaigos veiklai kitu būdu, jeigu pažeidėjui jau buvo paskirta bausmė už tą patį pažeidimą arba dėl pažeidimo nesumokėta mokesčio suma lygi 500 000 kronų ar daugiau, baudžiama laisvės atėmimu nuo 1 iki 5 metų.

(2) Juridinis asmuo, įvykdęs šį pažeidimą, baudžiamas pinigine bauda.

Jei įvykdomi veiksmai, nurodyti Baudžiamojo kodekso 386 arba 390 straipsniuose, tačiau suma mažesnė nei 500 000 kronų, pažeidimą remiantis baudžiamojo proceso normomis vertina institucija pagal Mokesčių ir muitų valdybos teritorinę kompetenciją.

Latvijos atstovas M. Vitols: už sukčiavimą yra numatyta vienoda atsakomybė, sukčiavimas PVM srityje Latvijos baudžiamojoje teisėje nėra išskirtas.

SUKČIAVIMAS Latvijos baudžiamoji teisė, Nr. 177

1) Už sukčiavimą svetimu turtu arba sukčiavimą siekiant įgyti teises į tokį turtą laisvės atėmimas iki 3 metų arba areštas, arba viešieji darbai, arba bauda iki 60 minimalių atlyginimų dydžio (apie 7700,00 EUR).

2. Už pakartotiną sukčiavimą arba organizuotos grupės sukčiavimą laisvės atėmimas iki 6 metų arba bauda iki 100 minimalių atlyginimų dydžio (apie 12000,00 EUR)

3. Už didelio masto sukčiavimą (apie 6500,00 EUR) arba jei jis skirtas nelegalioms prekėms įsigyti (narkotikams, šaudmenims ir kt.)

laisvės atėmimas nuo 5 iki 13 metų arba bauda iki 150 minimalių atlyginimų dydžio (20000,00 EUR), su turto konfiskavimu arba be jo.

Prašome nurodyti ekonomikos sritis, kuriose daugiausia paplitęs sukčiavimas PVM srityje.

Estijos atstovas M. Tuulik: sukčiavimai PVM srityje, kaip priemonės gauti grynuosius pinigus, paplitę daugelyje sričių, be to, susiję su kitais sukčiavimais, pvz.: skiesto kuro legalizavimu, vogto metalo ar medienos prekyba, atlyginimų mokėjimu vokeliuose ir kt.

Latvijos atstovas M. Vitols: Visos prekyba pagrįstos ekonomikos sritys (paslaugos, prekyba prekėmis ir kt.) su PVM apmokestinimu.

Kurios institucijos kovoja su šiais nusikaltimais jūsų šalyje? Kaip vyksta bendradarbiavimas?

Estijos atstovas M. Tuulik: baudžiamųjų nusižengimų, susijusių su mokesčių administravimu, prevencija, atskleidimas ir kova yra pagrindinė Mokesčių ir muitų valdybos tyrimo departamento užduotis (MMV yra pavaldi Finansų ministerijai). MMV ikiteisminio tyrimo ir sekimo veiklą reglamentuoja Baudžiamojo proceso kodeksas ir Sekimo aktas. Tie patys teisės aktai suteikia policijai kompetenciją atlikti ikiteisminius tyrimus ir sekimo operacijas.

Latvijos atstovas M. Vitols: Valstybės mokesčių tarnyba kartu su Finansų policijos valdyba kovoja su sukčiavimu PVM srityje. FPV yra speciali struktūra, turinti išskirtines teises kovoti su sukčiavimu PVM srityje ir tai yra vienas iš FPV prioritetų.

Kokie yra būdingi sukčiavimo PVM srityje modeliai?

Estijos atstovas M. Tuulik: sukčiavimui PVM srityje būdingi modeliai yra taip vadinamos „*sąskaitų įmonės*“ – įmonės, nevykdančios realios ekonominės veiklos – nesami prekybininkai, kurie parduoda fiktyvias sąskaitas su priskaičiuotu PVM veikiančioms įmonėms, tuo būdu palengvindami mokesčių mažinimą ir įmonės grynujų pinigų išėmimą.

Latvijos atstovas M. Vitols: sukčiavimas PVM srityje, susijęs su grandininiais sandoriais, kuriuose dalyvauja neegzistuojantys prekybininkai.

Sukčiavimas PVM srityje, susijęs su dvigubu tarptautinių sandorių sąskaitų išrašymu.